

תוכנית לעידוד צמיחה דמוגרפית ופיתוח כלכלי בר קיימא ביישובים באזור הנגב המזרחי – תיקון החלטת

ממשלה

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם, לערוך את התיקונים הבאים בהחלטת הממשלה מס' 1416 מיום 08.05.2022 שעניינה תוכנית לעידוד צמיחה דמוגרפית ופיתוח כלכלי בר קיימא ביישובים באזור הנגב המזרחי (להלן: החלטה 1416):

1. בסעיף 1(א):
 - א. במקום המילים "17 מלש"ח" ו-"14 מלש"ח", יבואו המילים "18 מלש"ח" ו-"15 מלש"ח".
 - ב. במקום המילים "יישומי" יבוא "ליצירת תשתיות בתחום פעילות רחפנים בירוחם, בכפוף לסמכויות העירייה על פי דין", וכן לאחר המילים "בין השנים 2023 – 2025 לאשכול רשויות נגב מזרחי" יבוא: "וכן 2 מלש"ח בשנת 2026 לעיריית ירוחם מתקציב משרד הפנים".
 - ג. בסיפא של הסעיף יתווספו המילים "לצורך יישום סעיף זה, יוקצו למשרד הפנים 3 מלש"ח בשנת 2026 מהמקור המפורט בסעיף 16 להחלטה".
2. בסעיף 1(ו):
 - א. לאחר המילים "בפריסה שווה בין השנים 2022-2024" יבואו המילים "וכן 1 מלש"ח בשנת 2026".
 - ב. לאחר המילים "משרד האוצר 1 מלש"ח בשנת 2022" יבואו המילים "וכן יוקצה 1 מלש"ח בשנת 2026 מהמקור המפורט בסעיף 16 להחלטה".
3. בסעיף 1(ח):
 - א. במקום המילים "2. שיפוץ והנגשת מבני ציבור" יבואו המילים "2. הקמה, שיפוץ והנגשת מבני ציבור".
 - ב. להוסיף נושא חדש לתכנית כדלקמן: "5. מנוע צמיחה כלכלי לרשות המקומית בכפוף לסמכויותיה על פי דין".
 - ג. בסיפא לסעיף יתווספו המילים "כמו כן יקצה משרד הפנים 11 מלש"ח בשנת 2026, בחלוקה לפי הקריטריונים שיקבעו על ידי משרד הפנים בתוך 14 ימים, ולצורך כך יוקצו למשרד הפנים 11 מלש"ח מהמקור המפורט בסעיף 16 להחלטה".
4. בסעיף 1(ט) לאחר המילים "בפריסה שווה על פני השנים 2022 – 2026" יתווספו המילים "כמו כן, יוקצו 3 מלש"ח נוספים בשנת 2026 מהמקור המפורט בסעיף 16 להחלטה".
5. לאחר סעיף 1(ט) יתווסף סעיף חדש כדלקמן: "1(ט1) 1. בהתאם להוראות חוק מערכי אכיפה מקומיים, התשע"א-2011, ובהמלצת המפקח הכללי של משטרת ישראל, להנחות את המשרד לביטחון לאומי להקים מערך אכיפה מקומי במועצה מקומית ירוחם אשר יוקם בשנת 2026, כאשר המשרד יהיה רשאי לסייע במימון מערך האכיפה המקומי בהיקף המימון של עד 60%. לצורך כך יוקצה למשרד לביטחון לאומי סך של 468 אלש"ח בשנת 2026 מהמקור המפורט בסעיף

16 להחלטה. כמו כן, לטובת המענה המשטרתי יקצה המשרד לביטחון לאומי מתקציב משטרת ישראל סך של 1.98 מלש"ח בשנת 2026. 2. להנחות את המשרד לביטחון לאומי להגדיל את מימון פקחי השיטור המקומי בדימונה וערד ל-60% מימון בשנת 2026. לצורך כך יוקצו למשרד לביטחון לאומי 528 אלש"ח בשנת 2026, מהמקור המפורט בסעיף 16 להחלטה."

6. במקום סעיף 4(א) יבוא: "4(א) להנחות את המשרד להגנת הסביבה: (1) לפנות להנהלת הקרן לשמירת הניקיון (להלן: הקרן) בבקשה כי תבחן, בכפוף לחוק לשמירת הניקיון, התשמ"ד-1984 והתקנות שעל פיו, ובכפוף ליתרות זמינות בקרן, להקצות לרשויות ההחלטה עד 32 מלש"ח, שיוקצו באופן שווה ביניהן, מתוכם סך של עד 16 מלש"ח עבור קידום מיזמים להפחתה של הטמנת פסולת וסך של עד 16 מלש"ח עבור קידום ייעור עירוני וטיפול סביבתי בחצרות מבני השיכונים, בתנאים שתקבע הקרן ובהתאם לתוכנית העבודה שתגובש בין רשויות ההחלטה לבין המשרד להגנת הסביבה. (2) להקצות בשנת 2026 מתקציבו סך של 4 מלש"ח לרשויות ההחלטה, שיוקצה באופן שווה ביניהן, עבור קידום תכנון והקמה של אתרי טבע עירוני ובתנאים שיקבע המשרד להגנת הסביבה."

7. לאחר סעיף 5 (ד) יתווסף סעיף חדש כדלקמן: "5(ה). להנחות את משרד התחבורה והבטיחות בדרכים לקדם בשיתוף המועצה המקומית מצפה רמון תכנון ראשוני בשנת 2026, לצורך שדרוג המנחת הקיים במצפה רמון, זאת בכפוף לגיבוש מודל, בהתאם לכל דין, לקידום ההקמה והפעלה לאחר שלב התכנון."

לצורך גיבוש מודל ההפעלה והתכנון הראשוני, יוקצו למשרד התחבורה והבטיחות בדרכים סך של 2 מיליון ש"ח מסעיף 16 בהחלטה."

8. בסיפא של סעיף 6(א) (2) יתווספו המילים "וכן 3 מלש"ח בשנת 2026, לשיקום תשתיות, פינוי הריסות ופיתוח סביבתי ממוקד המוסד הקודם הנמצא על שפת המכתש. לצורך כך יוקצה למשרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי 3 מלש"ח בשנת 2026 מהמקור המפורט בסעיף 16 להחלטה."

9. לאחר סעיף 6(ג) לחלטה יתווספו הסעיפים הבאים: "6(ד). להנחות את משרד החינוך להקצות 4 מלש"ח בפריסה שווה על פני השנים 2025-2026, לפעילות נתמכת העונה על מטרות ההחלטה במסגרת החינוך הבלתי פורמלי. לצורך כך יוקצו למשרד החינוך 4 מלש"ח בפריסה שווה על פני השנים 2025-2026, מהמקור המפורט בסעיף 16 להחלטה."

6(ה). להנחות את משרד החינוך להקצות 4 מלש"ח בשנת 2026, לטובת חידוש והתאמת מבנים והצטיידות של מוסדות חינוך בלתי פורמאליים ברשויות ההחלטה, לרבות מבנים של סניפי תנועות נוער, והכל בהתאם לנהלי מינהל הפיתוח. לצורך כך יוקצו למשרד החינוך 4 מלש"ח בשנת 2026 מהמקור המפורט בסעיף 16 להחלטה."

6(ו). להנחות את משרד החינוך להקצות 8 מלש"ח בשנת 2026, לשיפוץ ולפיתוח של מבני המוסדות הפנימייתיים ברשויות ההחלטה, המפוקחים ע"י מינהל החינוך ההתיישבותי. ההקצאה תבוצע בהתאם לנהלי המינהל לחינוך התיישבותי ועל בסיס תוכנית עבודה שתוגש על ידי המינהל לחינוך התיישבותי. לצורך כך יוקצו למשרד החינוך 8 מלש"ח בשנת 2026 מהמקור המפורט בסעיף 16 להחלטה."

10. בסעיף 7(א):

א. לאחר המילים "טיפול מקצועי הבריאות" יבוא "רופאים שנותנים הגנה רפואית ליחידות רשותיות".

ב. בסיפא של הסעיף יתווספו המילים "התקציב לשנת 2026 יכלול גם שיפוף והצטיידות של מכוניס ויחידות להתפתחות הילדה ברשויות ההחלטה ותחולק לרשויות בהתאם לזכויות ולהגשות בפועל, ולפי נחלי משרד הבריאות והוראות הדין הרלוונטיות".

11. לאחר סעיף 8(ט), יתווסף סעיף חדש כדלקמן: "8(ז). להנחות את שר האנרגיה והתשתיות, לפעול להקמת "עמק המימן והחדשנות הלאומי" (להלן: העמק) ברשויות ההחלטה, אשר ישמש תשתית לאומית למימן ולטכנולוגיות חדשניות באנרגיה, ויחזק את רשויות ההחלטה, תוך פיתוח הכלכלה המקומית והאזורית וקידום חדשנות באזור והכל בכפוף לכל דין ומבלי לפגוע בשיקול דעתם של מוסדות התכנון. תכנית לעמק מימן תקודם במידת הצורך בבתכנית בסמכות מוסד תכנון ארצי, לאחר בחינת הנושא בשיתוף עם מינהל התכנון. העמק, שאומדן כלל מרכיביו מוערך בכ – 40 מלש"ח (שישולמו בכפוף לתיקון החלטת ממשלה), יוקם לקידום תעשיית המימן ובמידת האפשר, ליישום של כל שרשרת הערך של המימן – החל מייצורו, דרך אגירתו והובלתו, ועד לשימוש הסופי בתחבורה, בתעשייה ובמגזרי האנרגיה השונים, וכן יהווה מרכז לפיתוח טכנולוגיות חדשניות באנרגיה ולהרצתן באופן הבא:

1. לצורך קידום העמק יוקצו 20 מלש"ח באופן הבא: 10 מלש"ח בשנת 2025 מתקציב משרד האנרגיה והתשתיות, ו- 10 מלש"ח שיוקצו למשרד האנרגיה והתשתיות בשנת 2026 מהמקור המפורט בסעיף 16 להחלטה והכל לקידום השימושים הבאים ובכפוף לכל דין:

1.1. תחנת תדלוק במימן ולרכישת משאיות תומכות ברשויות ההחלטה וזאת על מנת לייצר עוגן צרכני משמעותי לעמק.

1.2. לפיתוח יתר מרכיבי הפרויקט ברשויות ההחלטה, לרבות תשתיות ייצור מימן, אחסון, שינוע ותשתיות אנרגיה ומימן, חדשנות, פיילוטים תעשייתיים ומו"פ באנרגיה.

2. לרשום את הודעות משרד האנרגיה והתשתיות והרשות הלאומית לחדשנות טכנולוגית (להלן: "רשות החדשנות"), כי לאחר הקמת התשתיות המתאימות על ידי משרד האנרגיה והתשתיות, יפעלו הגופים במשותף, לצורך קידום טכנולוגיות בתחום האנרגיה בכלל, וטכנולוגיות בתחום המימן בפרט, באמצעות הכלים והאמצעים של רשות החדשנות, כדוגמת מיזמים משני מציאות, אתרי הרצה או קידום הסרת חסמים, והכל על מנת לסייע להתפתחותן של חברות טכנולוגיות בתחום, ובכפוף לצורך במסגרת החלטת ממשלה שתובא לעניין זה. פעילות רשות החדשנות כאמור בהחלטה זו לעיל תבוצע בהתאם להוראות החוק לעידוד מחקר, פיתוח וחדשנות טכנולוגית בתעשייה, תשמ"ד-1984, לסמכויותיה ולאמצעים העומדים לרשותה ומבלי לפגוע בסמכויות האורגנים שלה."

12. במקום סעיף 11(ב) יבוא "11(ב). להנחות את משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי לתמוך ולתגבר ביחידות הצעירים הרשותיות, לרבות בהפעלת היחידה לטובת הצעירים ברשויות ההחלטה, פעילות תומכת אקדמיה, כוח אדם, הנגשת השכלה והזדמנויות, עידוד יזמות, תשתיות קהילתיות ומנהיגות צעירה ברשויות ההחלטה. התקציב יחולק על פי קריטריונים שיקבע המשרד שיכללו בין היתר את גודל האוכלוסייה ברשויות ההחלטה. לצורך כך, יקצה משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי 2 מלש"ח בשנת 2026, מתוכם 1 מלש"ח מתקציב המשרד בשנת 2026, ו- 1 מלש"ח יוקצה למשרד בשנת 2026 מהמקור המפורט בסעיף 16 להחלטה".

13. לאחר סעיף 11(ג) יתווספו הסעיפים הבאים:

"11(ד). להנחות את משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי להקצות 15 מלש"ח בחלוקה שווה בין רשויות ההחלטה בשנת 2026, לתמיכה בפעילות לחיזוק התשתיות הקהילתיות. לצורך כך יקצה משרד הנגב הגליל והחוסן הלאומי 2 מלש"ח ממקורותיו בשנת 2026, משרד ראש הממשלה יעביר

למשרד הנגב הגליל והחוסן הלאומי 5 מלש"ח בשנת 2026, ו-8 מלש"ח יוקצו למשרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי בשנת 2026 מהמקור האמור בסעיף 16 להחלטה.

11(ה). להנחות את משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות להקצות לרשויות ההחלטה 2 מלש"ח בשנת 2026, עבור פרויקטים בתחום התרבות היהודית. הרשויות לא תחויבנה לשאת בהשתתפות כספית במסגרת פרויקטים אלו. לצורך כך יוקצו למשרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות 2 מלש"ח בשנת 2026 מהמקור המפורט בסעיף 16 להחלטה.

14. לאחר סעיף 15 יתווסף סעיף חדש כדלקמן: "16. לצורך יישום החלטה XXX בשנת 2025, להקצות סך של 2 מיליון ש"ח מהסכום האמור בסעיף 1(יא) להחלטה מס' 3327 מיום 19 באוגוסט 2025, שעניינה תיעדוף הוצאות הממשלה בשנת 2025 ותיקון החלטות ממשלה, כפי שתוקנה מעת לעת על ידי הממשלה ובהחלטה מס' 3561 מיום 4 בדצמבר 2025, שעניינה תיקון אגרות מד"א ותיקון החלטות ממשלה (להלן – **החלטה 3327**). לצורך יישום החלטה XXX בשנת 2026, בהתאם להוראות סעיף 40 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, ולצורך ביצוע פעולה מאזנת כהגדרתה בסעיף האמור, להקצות סך של 58.996 מתוך סכום ההפחתה הרוחבית האמורה בסעיף 2(ו) להחלטה 3327, ולתקן אותה כך שלאחר סעיף 3(יב) יבוא: "3(יג) להקצות מתוך הסכום האמור בסעיף 2(ו) סך של 58.996 מיליון ש"ח בשנת 2026 עבור תיקון החלטות ממשלה לעידוד צמיחה דמוגרפית ופיתוח כלכלי בר קיימא ביישובי הנגב המזרחיים:

מקור תקציבי החלטה 3327 (מלש"ח)		תקציב משרדי (מלש"ח)		משרד	מס' סעיף בהחלטה 1416
2026	2025	2026	2025		
3	0	0	0	הפנים	1(א)
1	0	0	0	הבינוי והשיכון	1(ו)
11	0	0	0	הפנים	1(ח)
3	0	0	0	ביטחון לאומי	1(ט)
0.996	0	1.98	0	ביטחון לאומי	1(ט) חדש
0	0	4 (32)	0	הגנת הסביבה (קרן)	4(א)
2	0	0	0	התחבורה והבטיחות בדרכים	5(ה) חדש
3	0	0	0	הנגב, הגליל והחוסן הלאומי	6(א2)
2	2	0	0	החינוך	6(ד) חדש
4	0	0	0	החינוך	6(ה) חדש
8	0	0	0	החינוך	6(ו) חדש
0	0	0	0	הבריאות	7(א)
10	0	0	10	האנרגיה והתשתיות	8(ג) חדש
1	0	1	0	הנגב, הגליל והחוסן הלאומי	11(ב)
8	0	7	0	הנגב, הגליל והחוסן הלאומי, משרד ראש הממשלה	11(ד) חדש
2	0	0	0	ההתיישבות והמשימות הלאומיות	11(ה) חדש

עדיפות לאומית

החלטה זו מבוססת על השיקולים והנימוקים שביסוד החלטה 1416, לפי פרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 (להלן – החוק) שעניינו עדיפות לאומית. במסגרת החלטה 1416 הוכרזו רשויות ההחלטה – ערד, דימונה, מצפה רמון וירוחם – וכן אשכול רשויות נגב מזרחי כאזורים בעלי עדיפות לאומית לעניין ההחלטה ולטובת כלי הסיוע המפורטים בה.

החלטה 1416 באה בהמשך להחלטת ממשלה 625 מיום 14.11.2021 שעניינה "אימוץ המלצות הצוות הבין משרדי לאור העתקת מחנות צה"ל לנגב", שבה, בין היתר, הוכרזו יישובי הנגב כבעלי עדיפות לאומית ואושרה תכנית לשנים 2021-2022 לפיתוח הנגב, והכלל כמפורט בהחלטה. יישובי הנגב לעניין החלטה 625 כללו את כלל

הרשויות המקומיות בנפת באר שבע של משרד הפנים. בהקשר זה יצוין כי ביום 09.11.2025 התקבלה החלטת ממשלה מס' 3474 שעניינה "פיתוח וחיזוק באר שבע כעיר הליבה של מטרופולין הדרום ותיקון החלטת ממשלה", שבה, בין היתר, הוכרזה נפת באר שבע כאזור בעל עדיפות לאומית.

לעניין רשויות ההחלטה וכמפורט בהרחבה בפרק העדיפות הלאומית של החלטה 1416, כדי לסייע לרשויות המקומיות הפריפריאליות והחלשות ביותר בנפת באר שבע, אשר אינן חוות גידול אוכלוסייה משמעותי, לממש את פוטנציאל גידול האוכלוסייה הטמון בהן, נקבע מדד משולב הבנוי משני שלבים כדלקמן:

בשלב הראשון נופו הרשויות המקומיות שגידול האוכלוסייה בהן היה גבוה מ-20% בין השנים 2019 – 2025. כמפורט בהחלטה 1416, קיימת הלימה בין הרשויות שאוכלוסייתן גדלה בצורה משמעותית לבין מאזן ההגירה אליהן (כמות התושבים החדשים שנוספו לרשות המקומית בניכוי מספר התושבים שעזבו את הרשות). בשלב השני נבחרו הרשויות המקומיות שקיבלו את הציון הנמוך ביותר במדד משולב של איתנות פיננסית, פריפריאליות ומדד כלכלי-חברתי, במשקל שווה, לפי הנתונים העדכניים לכל מדד (2022, 2020 ו-2021 בהתאמה).

בבדיקה של נתוני המדד המשולב, נמצא כי רשויות ההחלטה עדיין קיבלו את הציון המשוכלל הנמוך ביותר [ערך (3.3), ירוחם (4), דימונה (4) ומצפה רמון (3.7)]. הרשויות הבאות אחרי ארבעת הרשויות האמורות, הן מ.א. מרחבים ומ.א. שדות נגב, שכל אחת מהן קיבלה את הציון 5. לעניין אשכול נגב מזרחי, בבדיקה של הנתונים עולה כי הוא עדיין האשכול הפריפריאלי ביותר (2.08) עם ממוצע הדרוג החברתי כלכלי הנמוך ביותר מבין האשכולות (3.3).

יצוין כי ביום 04.08.2025 התקבלה החלטת ממשלה מס' 3303 שעניינה תוכנית לשיקום ופיתוח יישובי הנגב המערבי לשנים 2025 – 2029, הכוללת בתוכה גם את הרשויות המקומיות אופקים ונתיבות, וכן יישובים ממועצות אזוריות מרחבים, אשכול ושדות נגב המשווייכים אף הם לנפת באר שבע. במסגרת זו ניתנים להם כלי סיוע בשים לב לעקרונות השיקום שנקבעו בהחלטת הממשלה מס' 1699 מיום 17.04.2024 ובהתאם לרמת הפגיעה ביישובים במתקפת השבעה באוקטובר 2023, לצורכיהם, למאפיינים הייחודיים ולתפקידם של היישובים במרחב.

דברי הסבר

החלטת ממשלה 1416 שעניינה תכנית לעידוד צמיחה דמוגרפית ופיתוח כלכלי בר קיימא ביישובים באזור הנגב המערבי כללה תוכנית לשנים 2022-2026.

נכון להיום כ- 80% מסעיפי ההחלטה יושמו או מיושמים. יחד עם זאת, ישנם סעיפים שהיישום בהם מסיבות שונות אינו יעיל או חלקי. בהתאם לזאת, באה הצעה זו לעדכן ולטייב סעיפים קיימים בהחלטה וכן להוסיף סעיפים חדשים בהתאם לצרכים מעודכנים שעלו מהשטח, וזאת כדי להגביר את ישימותה של התכנית.

תשתיות תומכות צמיחה דמוגרפית וחיוזוק מוניציפלי – מוצע לתגבר קידום של פרויקטים במיקוד פיתוח כלכלי אזורי. כמו כן, בהתאם לעבודת מטה שביצע אשכול נגב מזרחי, בו לקחו חלק משרד הפנים ומשרד המדע, נקבע כי המו"פ האזורי יהיה מו"פ הרחפנים בירוחם. כעת מוצע לתגבר את תקצוב המו"פ היישומי האזורי לרחפנים בירוחם, בהתאם לכללים הנהוגים לתב"רים במשרד הפנים. כיוון שאשכול רשויות נגב מזרחי עודנו קשור בהתחייבויות בעקבות פעילות המו"פ היישומי אשר תוצרו הוא יצירת תשתיות לפעילות רחפנים בירוחם, יתרת התקצוב לשנת 2025 תועבר לאשכול, בגין התחייבויות אלה, ואילו התקצוב עבור פעילות זו עבור לשנת 2026 תועבר לעיריית ירוחם.

קידום תכנון אזורי - הנגב המזרחי נמצא בתהליך של צמיחה מואצת, לרבות הרחבה משמעותית של הערים ירוחם, ערד ודימונה ועוד. כל אלו מצביעים על צפי גידול אוכלוסיה משמעותי בשנים הקרובות ועל כן נדרש להעמיק את תכנון כלל התשתיות הדרושות, בכלל זה: פתרונות התחבורה והתנועה במרחב, הוספת קווי חשמל ואנרגיה, מים וביו, טיפול בפסולת ועוד. כעת, נדרש להתאים את התכנון של תוכנית האב האזורית לאשכול רשויות נגב מזרחי לתכנית האסטרטגית המרחבית של מינהל התכנון אשר במסגרתה נקבע כי אשכול רשויות נגב מזרחי מורכב ממספר אזורי התפקוד. מהלך זה נועד להגברת התיאום והסנכרון של כלל המהלכים במרחב.

מענקי פיתוח – על מנת להרחיב את מגוון השימושים בסעיף זה התווספה האפשרות גם לתקצב מנועי צמיחה כלכלית לרשות המקומית, וכן להקים מבני ציבור. כמו כן, מוצע להוסיף לתקציב הסעיף 12 מלש"ח שחולק באופן שווה בין רשויות ההחלטה. יצוין כי אין שינוי באופן הקצאת יתרת התקציב שכבר הוקצה בסעיף.

הרחבת תכניות הרשות הלאומית לביטחון קהילתי – מוצע כי המשרד לביטחון לאומי, באמצעות הרשות הלאומית לביטחון קהילתי, יפעל להרחבת תוכניות הרשות הלאומית לביטחון קהילתי ברשויות הנגב המזרחי או בחלקן, בדגש על הרחבת המערכים הטכנולוגיים למניעת אלימות והתנהגות אנטי חברתית, וכן למאבק בשימוש בסמים ובאלכוהול. זאת, בהתאם למיפוי צרכים ותבחינים שתגבש הרשות הלאומית לביטחון קהילתי. בהתאם להצעת ההחלטה, יש לפעול להרחבת התוכניות המיושמות כיום בתחומי הרשויות הרלוונטיות, תוך חיזוק ההיבטים הטכנולוגיים ככלי מרכזי למניעת אלימות, והגברת תחושת הביטחון האישי בקרב התושבים. לצורך כך, יקצה המשרד לביטחון לאומי לרשויות הנגב המזרחי הרלוונטיות, באמצעות הרשות הלאומית לביטחון קהילתי, סך של 3 מיליון ש"ח בשנת 2026 מסעיף 16 המפרט את מקורות ההחלטה. יובהר כי התקציב האמור יוקצה בנוסף לתקציב הבסיס של הרשויות המקומיות, המוקצה להן לצורך יישום תוכניות הרשות בתחומן, וללא השתתפות עצמית מצד הרשויות.

מימון פקחי השיטור המקומיים במערכי האכיפה המקומיים ברשויות ההחלטה – מוצע לקבוע כי המשרד לביטחון לאומי ישתתף במימון שכר פקחי השיטור המקומיים הפועלים במסגרת מערכי האכיפה המקומיים הקיימים בערד ובדימונה במימון של עד 60% ממצבת הפקחים, עד למספר מקסימלי של 10 פקחי שיטור מקומיים בעיר דימונה ו-8 פקחי שיטור מקומיים בעיר ערד בתקופת החלטה זו, וזאת על מנת לסייע לערים אלו בהפעלת מערך האכיפה המקומי לשם חיזוק תחושת הביטחון האישי.

הקמת מערך אכיפה מקומי במועצה המקומית ירוחם – בהתאם להוראות ס' 7א(ג) לחוק מערכי אכיפה מקומיים, תשע"א-2011, ולאחר קבלת המלצת המפכ"ל בעניין, מוצע להקים את מערך האכיפה המקומי במועצה המקומית ירוחם, לצורך הגברת האכיפה וחזיון תחושת הביטחון בתחומי המועצה, ובפרט על רקע העובדה כי במוצע המקומית ירוחם לא קיימת תחנת משטרה.

עוד מוצע לקבוע כי המשרד לביטחון לאומי ישתתף במימון פקחי השיטור המקומיים הפועלים במסגרת מערך האכיפה המקומי במועצה המקומית ירוחם במימון של עד 60% ממצבת הפקחים.

יצוין כי בעת הזאת, לא התקבלה המלצה מבצעית להקים מערך שיטור אכיפה מקומי במצפה רמון וזאת לאור דירוגה במודל התיעדוף שמתבסס על צרכים מבצעיים.

כלכלה מעגלית – בסעיף 4א להחלטה, הוטל על המשרד להגנת הסביבה לפנות לקרן לשמירת הניקיון להקצות סך של 0.5 מלש"ח לטובת הכנת תכנית כלכלה מעגלית לכלל זרמי הפסולת וסך של 7 מלש"ח לטובת יישום התכנית. בהתאם לסעיף זה אושר על ידי קרן הניקיון סכום של 0.5 מלש"ח לטובת הכנת התוכנית אולם הוא לא מומש (לא בוצעה כל עבודה ולא היו תשלומים), ולאור המרחקים הגדולים בין הישובים השונים באשכול נמצא כי יעיל יותר לרכז מאמץ בארבעת רשויות ההחלטה.

לפיכך, מכיוון שהסעיף המקורי בפועל לא מומש בכלל, מוצע למחוק את סעיף זה ובמקומו לקבוע סעיף המטיל על המשרד להגנת הסביבה לפנות לקרן לשמירת הניקיון בבקשה להקצות התקציב ישירות לרשויות ההחלטה. כמו כן מוצע להגדיל את הסכום שיבוקש מהקרן לשמירת הניקיון לסך של 32 מלש"ח שהינו בסדר גודל דומה יותר לתקציבים שהקרן הקצתה להחלטות שאושרו בשנה האחרונה באשכול ובנגב המערבי, עבור פרויקטים בעלי אופי דומה.

לאור האמור מוצע להקצות סך של 32 מלש"ח אשר יתחלקו באופן שווה בין רשויות ההחלטה עבור מיזמים להפחתת הטמנת פסולת, קידום ייעור עירוני וטיפול סביבתי בחצרות מבני השיכונים.

מנחת מצפה רמון – בהתאם לחוות הדעת של רת"א (רשות תעופה אזרחית), למנחת המטוסים במצפה רמון חשיבות לאומית כפי שניתן ללמוד מהעובדה שהוא נמנה על רשימת האתרים הנכללים בתמ"א 15, העוסקת בתפרושת שדות תעופה, וגם נמנה על רשימת האתרים הנכללים במסגרת עדכון מספר 13 לתמ"א 1, העוסק בתפרושת אתרי תעופה, המקודם בימים אלה במנהל התכנון ועתיד להחליף בקרוב את תמ"א 15. שלא כמו חלק מתשתיות תעופתיות אחרות, מנחת המטוסים במצפה רמון גם מאוסדר תכנונית במסגרת תוכנית מפורטת מספר 138/02/27 שאושרה בשנת 2000 על שולחן הוועדה המחוזית דרום. גם למנחת ערד יש תב"ע מאושרת, אך מצפה רמון הוא היישוב הפריפריאלי ביותר מבין הרשויות המקומיות הנכללות באזור העדיפות והיחיד מביניהן שנמצא באשכול פריפריאלי של 1 של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה והוא גם מרוחק יותר מבאר שבע, כעיר הליבה של המטרופולין הקרוב. הריחוק הגאוגרפי הוא שיקול מקצועי הרלוונטי במישור לקידום הקמתו של מנחת ובנסיבות אלו, מהשיקולים המקצועיים הנוגעים לריחוק ולפריפריאליות של מצפה רמון, מוצע לקדם את תכנונו של המנחת במצפה רמון.

פינוי שפת המכתש – בסעיף 6א(2) בהחלטת ממשלה 1416, בסעיף 6א"2, אושרה תכנית לפינוי שפת המכתש ולבניית הישיבה התיכונית, כאשר תקציב הבנייה אושר לצורך בניית כיתות הלימוד, חדר האוכל והמשרדים. כלל התקציב המקורי הוקצה, אך במסגרת השלמת הפרויקט, יש צורך בתוספת תקציב לפינוי הריסות מהאתר שבו הייתה הישיבה התיכונית הקודמת, שיקום האזור ופיתוח סביבתו. המטרה היא להפוך את האתר למקום מסודר, אסתטי וראוי לשימוש ציבורי וקהילתי, הן מבחינה פיזית והן מבחינה סביבתית.

חינוך והשכלה - לטובת חיזוק ותמיכה ברשויות ההחלטה משרד החינוך יתגבר פעילות חינוכית נתמכת ברשויות ההחלטה, וכן יקצה תקציב לטובת חידוש והתאמת מבנים והצטיידות של מוסדות חינוך בלתי פורמאליים, וכן יפעל לשיפוץ ופיתוח של מבני המוסדות הפנימייתיים ברשויות ההחלטה המפוקחים ע"י מינהל החינוך ההתיישבותי.

מכונים ויחידות להתפתחות הילד - מוצע כי בנוסף לשימושים המופיעים בסעיף המיועדים לטובת מכונים ויחידות להתפתחות הילד כגון הקמה ושדרוג, תתווספה האפשרות להקצות הסעיף בשנת 2026 גם לטובת שיפוץ, והצטיידות. כמו כן, במטרה לנצל את מלוא התקציב, יתרת התקציב תחולק לרשויות בהתאם לזכאות ולהגשות בפועל ולפי נהלי משרד הבריאות והוראות הדין הרלוונטיות, מהמקור התקציבי המפורט בסעיף 15 להחלטה.

עמק המימן - כחלק מהצורך בגיוון מקורות האנרגיה בישראל, צמצום פליטות גזי חממה, וקידום חדשנות טכנולוגית ותעשייתית, מוצע לקדם את תחום המימן והחדשנות באנרגיה כנדבך משמעותי במדיניות האנרגיה הלאומית. המימן, לצד טכנולוגיות נוספות, נחשב למרכיב חשוב באסטרטגיות האנרגיה של מדינות רבות, ובפרט בתחבורה הכבדה ובתעשייה עתירת אנרגיה. הקמת עמק המימן ברשויות ההחלטה יחזק אותן, ויוביל לפיתוח כלכלי באזור, בין היתר בדרך של יצירת מקומות תעסוקה.

בבחינה ראשונית של תחום חדש ואסטרטגי זה עולה כי הערכת הפרויקט בכללותו עומדת על 40 מיליון ש"ח. מתוך זה מוקצים 20 מיליון ש"ח למספר מרכיבי הפרויקט לגביהם ודאות גבוהה יחסית, בראשם תחנת התדלוק שתהיה עוגן צרכני משמעותי. יתרת ההשקעות הנדרשות תהיה בהתאם להתקדמות הפרויקט, יישומו בשטח, מודל המימון (חלוקה פרטי-ממשלתי), רמת הכלכליות, הישימות וכן הרכיבים המוצעים. וכן, בכפוף לנהלי משרד האנרגיה והתשתיות ובכפוף לכל דין.

בהתאם לכך, יפעל המשרד, במסגרת הליך תחרותי, לקידום הקמה של תחנת תדלוק בתחום העמק וכן לסיוע ברכישת כלי תחבורה במימן. תחנת תדלוק במימן לתחבורה מונעת מימן תשמש עוגן לצריכת מימן אזורית ותאפשר פילוטסים ותמיכה בכלים מונעים במימן. התחנה תהווה נדבך ראשון בתפיסה רחבה של יצירת אזור גיאוגרפי בנגב המזרחי אשר ישמש כר פורה לשימוש, ייצור וחדשנות בתחום המימן והאנרגיה – "עמק המימן הלאומי".

בנוסף יפעל המשרד לקידום יתר מרכיבי הפרויקט באמצעות תקציב בסך של 10 מיליון ש"ח שיוקצה לו לצורך כך. עמק המימן והחדשנות יכלול, בהתאם לתקציב שיוקצה לצורך כך, פרויקטים בתחום המימן והאנרגיה, ובכלל יכול שיכלול ייצור מימן, שימוש במימן, חדשנות במימן ובאנרגיה, תשתיות תדלוק, מו"פ, ופרויקטים שיקדמו את פיתוח התעשייה בתחום. העמק יוכל לשמש אקוסיסטם לאומי למימוש שרשרת הערך של המימן – החל מתשתיות ייצור, דרך אחסון והובלה, ועד לשימושים הסופיים בתחבורה ובתעשייה. כמו כן, יכול העמק לכלול מרכז לתמיכה בפרויקטים של חדשנות בתחום האנרגיה, בו יודגמו טכנולוגיות חדשניות ופתרונות מסחריים.

באופן זה, הקמת העמק צפויה להוות מנוף לפיתוח כלכלי בר-קיימא, לעודד חדשנות טכנולוגית ותעשייתית, ולתרום למיצוב ישראל בין המדינות המובילות בתחום המימן הירוק והאנרגיה הנקייה. יצוין כי לאחר הקמת התשתיות המתאימות בידי משרד האנרגיה והתשתיות, משרד האנרגיה ורשות החדשנות יפעלו במשותף לקידום טכנולוגיות אנרגיה ובפרט מימן באמצעות כלי רשות החדשנות (מיזמים, אתרי הרצה והסרת חסמים).

צעירים – סעיף 11(ב) בהחלטה 1416 הנחה את המשרד לשווין חברתי לקדם תכניות מעורבות חברתית של צעירים למען הקהילה. סעיף זה לא בוצע לאור העברת שטח הפעולה של רשות הצעירים מהמשרד לשווין חברתי וקידום מעמד האשה למשרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי כפי שנקבעה בהחלטת ממשלה 109 מיום

05.02.2023. תהליך זה הושלם השנה. על כן, מוצע לתקן את הסעיף כך שינחה את משרד נגב גליל לפעול בתחום הצעירים ברשויות ההחלטה בהתאם למדיניות ולנהלי המשרד. יובהר כי במרכזי הצעירים לא תתקיים פעילות אקדמית או פעילות קדם אקדמית שבסמכות המל"ג. הפעילות במסגרת הסעיף תהיה ברשויות ההחלטה בלבד.

חיזוק התשתיות העירוניות והקהילתיות - הקצאת תקציב ייעודי לחיזוק התשתיות הקהילתיות, במיוחד בתחומים של קהילה, תרבות, חינוך בלתי פורמלי, מהווה צעד משמעותי לשיפור איכות החיים של תושבי הרשויות המקומיות. תמיכה ממוקדת בתחומים אלו תתרום לשדרוג השירותים המוניציפליים ותסייע בהעשרת המרקם החברתי, התרבותי והקהילתי של תושבי רשויות ההחלטה. ההשקעה בחיזוק תחום הפנאי, התרבות, החינוך הבלתי פורמלי, תספק לתושבים הזדמנויות לפיתוח אישי, חברתי וקהילתי, תחזק את הזהות המקומית ותשפר את האחידות והקשר בין תושבי העיר. תחומים אלו, מהווים מנוע צמיחה שיכול להניע את רשויות ההחלטה קדימה ולהפוך אותן ליעד אטרקטיבי, לא רק עבור תושבים אלא גם עבור מתעניינים, וכתוצאה מכך לסייע בעידוד הצמיחה הדמוגרפית.

בנוסף, מוצע כי משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות יקצה תקציב עבור פרויקטים בתחום התרבות היהודית ברשויות ההחלטה. התקציב יופנה לפעילות תרבותית-קהילתית יהודית הכוללת קיום אירועי תרבות קהילתיים, ופעילויות חינוכיות.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

כמפורט בגוף ההחלטה

גורם אחראי למעקב (בהחלטה שעל פי מהותה טעונה מעקב אחר ביצועה)

ראש הממשלה

תקציב

כמפורט בגוף ההחלטה

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

כמפורט בגוף ההחלטה

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

השר לביטחון לאומי - מאשר

השר הנגב והגליל והחוסן הלאומי - מאשר

שרת ההתיישבות והמשימות הלאומיות - מאשרת

שר החינוך - מאשר

השרה להגנת הסביבה - מאשרת

שרת התתבורה והבטיחות בדרכים - מאשרת

שר האנרגיה והתשתיות - מאשר

שרת החדשנות, המדע והטכנולוגיה - מאשרת

שר הבינוי והשיכון - מאשר

שר הבריאות - מאשר

שר האוצר - מאשר

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מס' 2025 מיום 23.09.2014
החלטת ממשלה מס' 917 מיום 31.12.2015
החלטת ממשלה מס' 2601 מיום 09.04.2017
החלטת ממשלה מס' 3741 מיום 15.04.2018
החלטת ממשלה מס' 625 מיום 14.11.2021
החלטת ממשלה מס' 1325 מיום 27.3.2022
החלטת ממשלה מס' 1274 מיום 14.01.2024
החלטת ממשלה מס' 3474 מיום 09.11.2025

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצ"ב חוות דעת.

סיווגים*

סיווג ראשי: 01ביצוע
סיווג משני: 02חברה וכלכלה
תחום פעולה עיקרי: פיתוח מרחבי

מגיש: ראש הממשלה

כ"ג בכסלו התשפ"ו
13 בדצמבר 2025

היועצת המשפטית

ירושלים, כ"ב בכסלו התשפ"ו
12 בדצמבר 2025
סימוכין: 7895541431

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה: תכנית לעידוד צמיחה דמוגרפית ופיתוח כלכלי בר קיימא ביישובים באזור הנגב המזרחי – תיקון החלטת ממשלה.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

1. בהחלטת ממשלה מס' 1416 מיום 8.5.22 אושרה "תכנית לעידוד צמיחה דמוגרפית ופיתוח כלכלי בר קיימא ביישובים באזור הנגב המזרחי" (להלן – **החלטה 1416 והתכנית**, בהתאמה). החלטה 1416 התקבלה בהתאם להוראות פרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 (להלן – **החוק**), אשר קובע בסעיף 151 כי הממשלה רשאית להחליט כי אזור מסוים או ישוב מסוים הוא בעל עדיפות לאומית על בסיס השיקולים המנויים בחוק, ובהסתמך על נתונים תומכים שיפורטו בה. בהחלטה 1416 הוכרזו רשויות ההחלטה – ערד, דימונה, מצפה רמון וירוחם – כיישובים בעלי עדיפות לאומית, בהתבסס על שיקולים של תכנון פריסת אוכלוסייה (סעיף 151(ב)(3) לחוק), מיקומו הגאוגרפי של האזור או היישוב והמרחק שלו מרכזי אוכלוסייה וממרכז הארץ (סעיף 151(ב)(4) לחוק), וחוסנו הכלכלי והחברתי של האזור או היישוב ורמת השירותים (סעיף 151(ב)(2) לחוק); וכן הוכרזו אשכול רשויות נגב מזרחי כבעל עדיפות לאומית, באופן שעולה בקנה אחד עם חוסנו הכלכלי והחברתי של האזור ומיקומו הגאוגרפי של האזור, הכל כמפורט בפרק העדיפות הלאומית להחלטה 1416. כן נכללו בהחלטה כלי סיוע הנסמכים על שיקולים מקצועיים הנוגעים לרשויות ההחלטה וכן על תפקידן כעוגנים מרחביים במרחב של אשכול הנגב המזרחי.
2. כמפורט בדברי ההסבר להצעת ההחלטה, מוצע לעדכן ולטייב סעיפים קיימים בהחלטה 1416 וכן להוסיף סעיפים חדשים בהתאם לצרכים מעודכנים שעלו מאז החל יישום החלטה 1416, וזאת כדי להגביר את ישימותה של התכנית.
3. במסגרת תיקונים אלה, מוצעים צעדים שונים ובהם קידום תכנון אזורי, הרחבת מענקי הפיתוח, השקעה בחיזוק הביטחון האישי, בחינוך ובתרבות, קידום חדשנות וטכנולוגיות כמו עמק המימן הלאומי, ושיפור שירותים קהילתיים – הכול כדי לתמוך במטרות התכנית שעניין עידוד צמיחה דמוגרפית ופיתוח כלכלי.
4. חלק מכלי הסיוע המוצעים בהצעת ההחלטה ניתנים לרשות אחת מבין רשויות ההחלטה על פי העניין, לפי מאפייני הרשות והשיקולים המקצועיים הרלוונטיים, המפורטים בדברי ההסבר להצעה.
5. היישום במשרדים השונים ילווה על פי העניין על ידי היועצים המשפטיים הרלוונטיים. כל הפעולות הכרוכות בביצוע ההחלטה על ידי המשרדים השונים ייעשו בכפוף לכל דין החל על העניין, ובכלל זה בהקשרים הרלוונטיים, חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984, חוק מערכי אכיפה מקומיים, התשע"א-2011, וכן חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 ובכלל זה דיני התמיכות, הוראות החשב הכללי בדבר תמיכות לגופים אחרים והנחיות היועצת המשפטית לממשלה.

היועצת המשפטית

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרון:

מהייעוץ המשפטי של המשרד להגנת הסביבה נמסר:

בנוגע לסעיף 6 להצעת ההחלטה, מוצע לחלק את הסך הכולל של התקציב נושא סעיף זה (32 מלשי"ח) בין ארבע הרשויות המקומיות נושא ההחלטה באופן שווה (8 מלשי"ח לכל רשות מקומית). עם זאת, החלוקה המוצעת שונה מהסדרים שנקבעו במסגרת הצעות דומות בעבר, שהתבססו על פרמטרים עובדתיים כמו מספר תושבים או שטח הרשות. למיטב ידיעתנו קיימים הבדלים משמעותיים בפרמטרים אלה בין רשויות ההחלטה, ולא הוצגה עד כה הנמקה מקצועית אחרת לחלוקה שווה בין הרשויות. לאור זאת, קיים ספק אם אמנם החלוקה השווה מהווה חלוקה שיוויונית בנסיבות העניין, ובכך מצוי קושי משפטי. אולם, מהמידע שיש בפנינו, איננו יכולים לקבוע בשלב זה שהקושי עולה כדי מניעה משפטית.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הצעת ההחלטה הופצה ליועצים המשפטיים של המשרדים והגופים הרלוונטיים בימים 27.11.25, 2.12.25 ו-3.12.25. הערות שהתקבלו הוטמעו בנוסח הצעת ההחלטה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

בשים לב לאמור לעיל, אין מניעה משפטית לאשר את הצעת ההחלטה.

אורלי פישמן אורן, עו"ד

משנה ליועצת המשפטית